

О. В. Сивак,
здобувач магістратури кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування, Національний університет охорони здоров'я України імені П. А. Шупика
ORCID ID: 0000-0003-0523-6189

В. М. Михальчук,
д. мед. н, професор, завідувач кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування, Національний університет охорони здоров'я України імені П. А. Шупика,
заслужений працівник охорони здоров'я України
ORCID ID: 0000-0002-5398-4758

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.11—12.102

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З НЕЩАСНИМ ВИПАДКОМ НА ВИРОБНИЦТВІ ТА ПРОФЕСІЙНИМ ЗАХВОРЮВАННЯМ

O. Syvak,
Master's student of the Department of Healthcare Management and Public Administration, Shupyk National
Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine
V. Mykhalchuk,
Doctor of Medical Sciences, Professor, Head of the Department of Healthcare Management
and Public Administration, Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine

ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECT OF THE REALIZATION
OF THE RIGHT TO SOCIAL SECURITY IN CONNECTION WITH
AN ACCIDENTAL CASE AT WORK AND OCCUPATIONAL DISEASE

Статтю присвячено обґрунтуванню організаційно-правових аспектів реалізації права на соціальне забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням. В Україні відбувається процес активного державотворення, політика якого має правову, соціальну та демократичну спрямованість. Це викликає певні наслідки, такі як підвищення інтересу до організаційно-правового регулювання соціальних відносин. До пріоритетних питань, що постають перед державами світу в короткостроковій та довгостроковій перспективі є формування ефективної системи соціального захисту населення, що здатна допомагати вирішувати важливі соціальні проблеми. Люди, які опинилися в стані економічного незабезпечення, що спричинене соціальним ризиком, позбавлені в своїх можливостях задовольнити власні базові потреби. Тому держава, в особі органів державної влади, місцевого управління, підприємств, установ і організацій повинна брати на себе відповідні зобов'язання, які реалізують право людини на соціальне забезпечення. Особливе місце займають відносини, пов'язані з підтримкою з боку держави людей, що зазнали впливу таких соціальних ризиків, як нещасні випадки на виробництві та професійні захворювання. На даний момент в Україні актуальною проблемою є питання реалізації права на матеріальне забезпечення в разі настання нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, вдосконалення та спрощення меха-

нізму надання матеріальної допомоги, розробка чітких умов та порядку надання такої допомоги. Актуальність даної теми обумовлена ще й тим, що в Україні щорічно значна кількість людей підпадає під вплив даних соціальних ризиків. Тому, перед державою все гостріше постає питання соціального забезпечення даної категорії населення, а також подолання проблем, пов'язаних з його здійсненням. В статті розглянуто сутність поняття "соціальне забезпечення" та виокремлено основні нормативно-правові документи, які його регулюють. Наведено організаційно-правовий механізм забезпечення права на соціальне забезпечення у зв'язку з нещасним випадком та професійним захворюванням, який має комплексний характер та проявляється у системному взаємоузгодженні та взаємозалежності основних його елементів.

The article is devoted to substantiation of organizational and legal aspects of realization of the right to social security in connection with an accident at work and an occupational disease. Ukraine is in the process of active state-building, the policy of which has a legal, social and democratic orientation. This has certain consequences, such as increased interest in the organizational and legal regulation of social relations. One of the priority issues facing the countries of the world in the short and long term is the formation of an effective system of social protection that can help solve important social problems. People who find themselves in a state of economic insecurity due to social risk are deprived of their ability to meet their basic needs. Therefore, the state, represented by public authorities, local governments, enterprises, institutions and organizations, must assume the relevant obligations that implement the human right to social security. Of particular importance is the relationship between state support for people affected by social risks such as accidents at work and occupational diseases. At present, the issue of realization of the right to material support in case of an accident at work and occupational disease, improvement and simplification of the mechanism of material assistance, development of clear conditions and procedure for providing such assistance is an urgent problem in Ukraine. The urgency of this topic is also due to the fact that in Ukraine every year a significant number of people are affected by these social risks. Therefore, the state is increasingly facing the issue of social security for this category of the population, as well as overcoming the problems associated with its implementation. The article considers the essence of the concept of "social security" and highlights the main legal documents that regulate it. The organizational and legal mechanism of ensuring the right to social security in connection with an accident and occupational disease, which is complex in nature and is manifested in the systemic coordination and interdependence of its main elements.

Ключові слова: соціальне забезпечення, соціальне страхування, нещасний випадок на виробництві, професійне захворювання, нормативно-правове забезпечення, фонд соціального страхування.

Key words: social security, social insurance, accident at work, occupational disease, legal support, social insurance fund.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

З метою створення умов для достатнього життєвого рівня людини першочерговим завданням держави є формування нової системи соціального захисту населення. Україна є соціальною, правовою та демократичною державою. Це означає, що політика держави має бути спрямована на захист соціально незахищених верств населення та на надання громадянину, який піддався соціальному ризику, таких засобів до існування, які забезпечили б йому в подальшому гідний рівень життя. На даному етапі становлення України як соціальної держави відбувається стійке підвищення інтересу до організаційно-правового регулювання таких відносин соціальної сфери, що спрямовані на матеріальну підтримку громадян, які зазнали травм на виробництві внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання. Не варто забувати й про те, що професійні захворювання мають дуже негативні наслідки для здоров'я громадян. Це

все впливає на такі важливі соціальні показники розвитку держави як тривалість життя та рівень смертності.

Основною метою схеми реалізації соціального забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням є забезпечення певного рівня доходів працівникам та їх сім'ям на випадок інвалідності або непрацездатності, що настала в результаті нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання. За даними Міжнародної організації праці щорічно від нещасних випадків на виробництві або від професійних захворювань в світі вмирає приблизно 2,3 млн людей. В світі щорічно відбувається приблизно 337 млн нещасних випадків на виробництві та 160 млн нових випадків професійних захворювань. Щодня на робочих місцях відбувається близько 6 тис нещасних випадків зі смертельними наслідками. Економічні втрати, пов'язані з нещасними випадками та небезпечними умовами праці перевищують

1,25 трлн дол США, що становить 4% світового внутрішнього валового продукту.

Суспільні відносини, що входять в предмет права соціального забезпечення, складаються між громадянами та державними органами, організаціями з приводу надання громадянам зі спеціальних фінансових джерел та на основі законодавства медичної допомоги, виплат та інших видів забезпечення при настанні страхових та нестрахових випадків, що передбачають втрату, зменшення доходу та малозабезпеченість з метою попередження, пом'якшення або ліквідації несприятливих наслідків настання страхових та нестрахових випадків.

Право соціального забезпечення, виконуючи функцію, що визначена також в Конституції України, активно взаємодіє з іншими галузями права, в тому числі з трудовим правом. В інституті охорони праці трудового права в першу чергу присутні норми щодо соціального забезпечення працівників у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням. На даний момент в Україні актуальною проблемою є питання реалізації права на матеріальне забезпечення в разі настання нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, вдосконалення та спрощення механізму надання матеріальної допомоги, розробка чітких умов та порядку надання такої допомоги.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемні питання організаційного характеру та правового регулювання соціального забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням розглядалися в працях вітчизняних вчених, зокрема, М. Бойко, І. Боднарука, О. Гаврилової, Д. Кравцова, О. Кучми, О. Москаленко, С. Прилипка, В. Прокопенко, О. Соловйова, О. Тищенко, Н. Хуторян, Г. Чанишевої, О. Ярошенка та інших. Проте, враховуючи думки зазначених авторів, доводиться констатувати, що в Україні на даний час залишається певна кількість невирішених питань щодо реалізації права на соціальне забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням, що й обумовлює актуальність теми та потребує подальшого дослідження й систематизації.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних основ організаційно-правового аспекту реалізації права на соціальне забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Формування та розвиток соціальної держави передбачає його активну діяльність в напрямку збільшення виробництва, стимулювання перерозподілу прибутку між соціальними верствами суспільства за допомогою розвитку системи оподаткування та бюджетної політики, фінансування у відповідних розмірах соціального забезпечення, охорони здоров'я та соціальних програм. Саме соціальний захист громадян стає підґрунтям соціальної політики держави та її подальшого розвитку.

Головним обов'язком відповідно до Конституції України є утвердження та забезпечення прав і свобод людини. Саме держава є активним учасником забезпечення реалізації дотримання прав і свобод громадян України, що підтверджує її соціальну спрямованість. Як зазначено в Конституції України: "Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою" [2]. Отже, під поняттям "соціальна" потрібно розуміти країну, в якій соціальна справедливість та підтримка незахищених верств населення є пріоритетним напрямом діяльності. Також Конституцією України закріплено право на життя та здоров'я людини [2]. Дана конституційна норма знайшла конкретизацію у вітчизняному трудовому законодавстві. Так, в Трудовому кодексі України закріплена норма, що регулює право працівників на здійснення своїх трудових функцій в умовах, які відповідають вимогам охорони та безпеки праці. Тому, одним з основних завдань, що стоять перед державою є достатнє матеріальне забезпечення особам, які зазнали соціальних ризиків. Дане матеріальне забезпечення має забезпечувати достатній рівень життя працівникам, що постраждали на виробництві, саме тому перед законодавством активно постає питання правового та організаційного регулювання соціального забезпечення даних осіб.

Принципи соціального захисту громадян України втілені в Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.), Європейській соціальній хартії (1996 р.), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), а також у рішеннях Європейського суду з прав людини. Відповідно до даних нормативно-правових актів у державі повинна на належному рівні функціонувати система соціального забезпечення. В Україні соціальне забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням є однією з найбільш значимих гарантій соціального захисту.

На даний час політика держави в сфері соціального забезпечення та захисту ґрунтується на понад 30 законодавчих актів, серед яких провідне місце належить законам України, указам Президента та постановам Кабінету Міністрів України, що регулюють усі аспекти у цій сфері.

До основних нормативно-правових документів, що регулюють питання соціального забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням відносять:

- Кодекс законів про працю в Україні;
 - Закон України "Про охорону праці" №2694-XII від 14.10.1992 р.;
 - Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" №1105-XIV від 23.09.1999 р.;
 - Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. №337.
- Відповідно до європейських стандартів соціальне забезпечення відноситься до системи, в яку входить:
- соціальне забезпечення;
 - форми соціального захисту: державна соціальна допомога та особливий соціальний захист окремих категорій громадян.

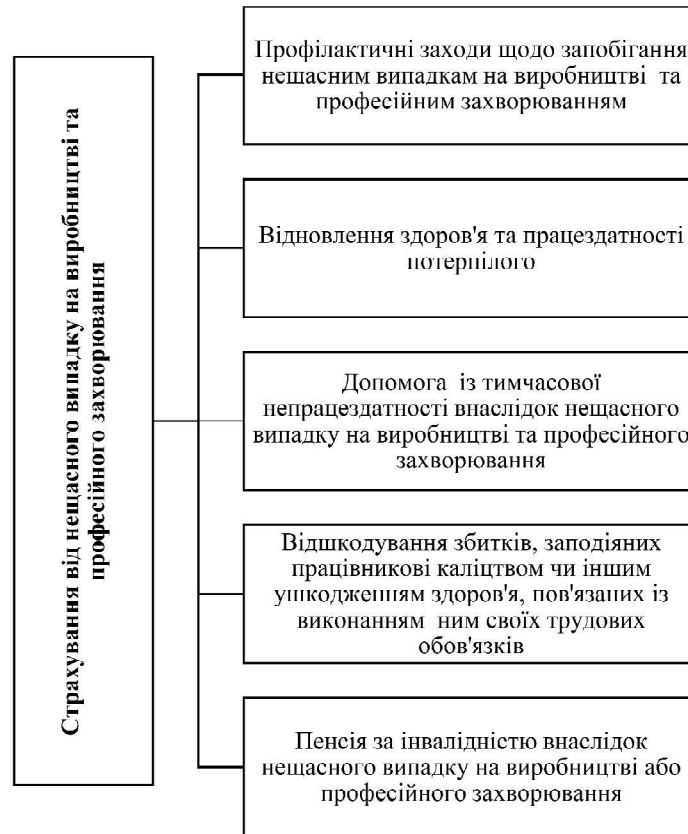

Рис. 1. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги, що надаються за загальнообов'язковим соціальним страхуванням у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням

Джерело: [4; 9].

Як вважає науковець О.В. Тищенко, під соціальним забезпеченням потрібно розуміти діяльність державних та недержавних суспільних органів із надання систематичної допомоги та підтримки тим категоріям населення, які опинилися в складних життєвих обставинах на рівні не менше встановленого державою прожиткового мінімуму [7, с. 148-149].

Соціальним забезпеченням на думку С.О. Устинова, є організаційно-правова діяльність держави, що спрямована на матеріальне забезпечення громадян у разі настання визначених законодавством соціальних ризиків за рахунок фондів соціального страхування та виплат із державного та місцевих бюджетів та інших обумовлених законодавством коштів [8, с. 93—94].

А.В. Дутчак особливо наголошує, що соціальне забезпечення представляє собою систему державних і суспільних заходів щодо матеріального забезпечення громадян на випадок старості, інвалідності, хвороби, у разі втрати годувальника та в інших установлених законодавством випадках [1, с. 569].

Як самостійна галузь права, право на соціальне забезпечення має особливі юридичні ознаки, які вказують на його соціальне спрямування та відрізняють його від інших галузей права. На державному рівні впровадження системи соціального забезпечення громадян, що ґрунтувалась на єдиних принципах організації розпочалось в кінці 1993 року, а саме 21 грудня 1993 року Верховною Радою України було ухвалено Концепцію соціального забезпечення населення України, що була

продовженням створення вітчизняної системи соціального забезпечення населення та містила ключові положення та механізми соціального забезпечення.

Право соціального забезпечення, ґрунтуючись на конституційних засадах регулювання, встановлює базові соціальні стандарти, що є ефективним юридичним засобом забезпечення основних соціальних прав населення: право на соціальний захист, соціальне забезпечення, гідні умови життя, достатній життєвий рівень та інші соціальні права людини.

В Україні найбільш поширеною організаційно-правовою формою соціального забезпечення є соціальне страхування, що складає певну систему правових відносин щодо надання матеріального забезпечення та соціальних послуг застрахованим особам (членам їх сімей) у випадку настання страхового випадку в розмірі і порядку, які визначені законодавчими актами, за рахунок грошових фондів, сформованих шляхом сплати страхових платежів роботодавцями та особами, на користь яких здійснюється страхування.

Принцип державного соціального страхування працівників, що постраждали від травми на виробництві, а також членів їх сімей передбачає:

- забезпечення соціального захисту застрахованих та економічну зацікавленість суб'єктів страхування в зменшенні професійного ризику;

- відшкодування шкоди, що спричинена життям та здоров'ю застрахованого при виконанні ним обов'язків з трудового договору та в інших встановлених законом

випадках, шляхом надання застрахованому в повному обсязі всіх необхідних видів соціального забезпечення;

— забезпечення превентивних заходів із скорочення виробничого травматизму та професійних захворювань [1, с. 570].

Система державного управління соціальним страхуванням включає сукупність органів (державу, представників застрахованих осіб, працедавців), які здійснюють управління та нагляд за діяльністю фондів соціального страхування.

Організаційно-адміністративне забезпечення соціального страхування у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням проводиться Фондом соціального страхування України.

У вітчизняному законодавстві передбачено надання державою певних видів матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання (рис. 1).

Порушення техніки безпеки — невід'ємна частина процесу виробництва в державі. Причиною цього є не тільки необережність працівників, а й використання старого обладнання, неякісні інструктажі, відсутність контролю за дотриманням техніки безпеки. Під технікою безпеки розуміється комплекс заходів технічного та організаційного характеру, спрямований на створення безпечних умов праці та попередження нещасних випадків на виробництві. Так, у Законі України "Про загальнообов'язкове державне соціальне

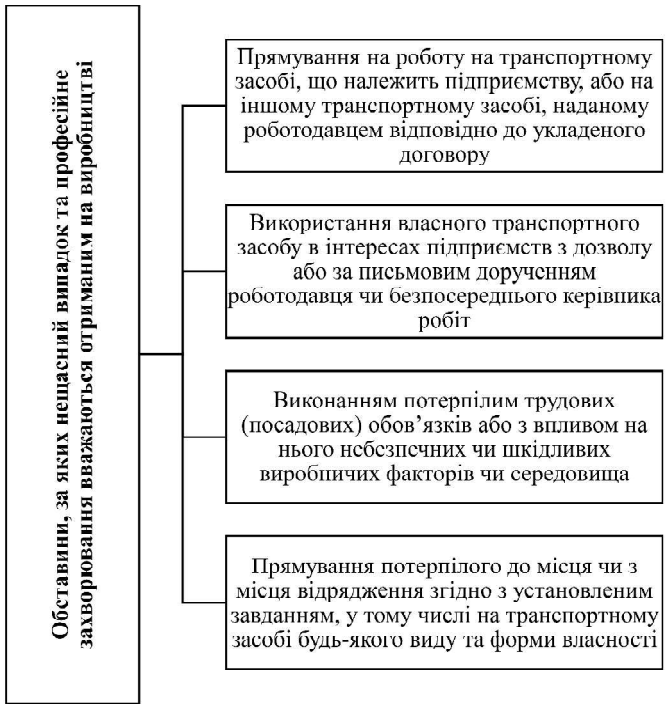

Рис. 2. Обставини, за яких нещасний випадок вважається отриманим на виробництві

Джерело: [9].

страхування" від 23.09.1999 р. визначено правову основу, економічний механізм та організаційну структуру загальнообов'язкового державного соціального стра-

Рис. 3. Організаційно-правовий механізм соціального забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням

Джерело: [4; 9].

хування громадян від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинили втрату працездатності.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" нещасний випадок визначається як обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого чиннику чи середовища, які відбулися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть [4].

У ДСТУ 2293:2014 "Охорона праці. Терміни та визначення основних понять" зазначено, що нещасний випадок на виробництві — це обмежена в часі подія чи раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого чинника, що сталися під час виконання ним трудових обов'язків, унаслідок чого завдано шкоди здоров'ю чи трапилася смерть [3].

Постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. "Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві" [5] визначено обставини, за яких нещасний випадок визнається таким, що пов'язаний з виробництвом (рис.2). Отже, до нещасних випадків на виробництві відносять лише ті, які сталися під час виконання розпоряджень чи за дорученням керівництва.

До професійного захворювання належить захворювання, яке виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлюється виключно або переважно впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших чинників, пов'язаних з роботою.

Професійні захворювання можуть мати різні наслідки, серед яких тимчасова непрацездатність, зниження професійної працездатності, інвалідність, смерть. Дані наслідки наносять значні збитки економіці держави, оскільки тягнуть за собою суттєві втрати в трудових ресурсах. Крім цього, не слід забувати, що необхідно встановити наявність професійних захворювань, здійснити медичні експертизи, зробити необхідні грошові виплати та провести реабілітацію, що потребує значних фінансових витрат, і також негативно відзначається на бюджеті держави.

Факт нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання розслідується в Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, що затверджений Кабінетом Міністрів України [5] та відповідно до Закону України "Про охорону праці" [6].

Організаційно-правовий механізм забезпечення права на соціальне забезпечення у зв'язку з нещасним випадком та професійним захворюванням має комплексний характер (рис. 3), який проявляється у системному взаємоузгодженні та взаємозалежності основних його елементів, реалізується за допомогою організаційно-управлінських, інформаційних, матеріально-технічних засобів та заходів, що вживаються державними органами, підприємствами, установами, організаціями, які залучені до процесу реалізації права на соціальне забезпечення.

Ефективному функціонуванню механізму реалізації права на соціальне забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням сприятиме дотримання основних вимог принципу

правової визначеності в праві соціального забезпечення, що сприятиме створенню гнучкої, стабільної нормативно-правової системи, що забезпечуватиме прозорість під час прийняття рішень уповноваженими органами в сфері соціального захисту.

Роботодавцям з метою скорочення нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань необхідно:

- більш предметно вирішувати питання організації роботи з забезпечення виконання працівниками вимог охорони праці;

- посилити контроль за дотриманням працівниками інструкцій та нормативних положень організації;

- проводити активну профілактичну роботу з попередження виробничого травматизму, професійних захворювань, а також заходи щодо покращення умов праці;

- керівникам підприємств та організацій, які мають працівників, зайнятих на виробництві зі шкідливими та небезпечними виробничими чинниками проявляти велику зацікавленість у використанні засобів соціального страхування в рамках фінансування превентивних заходів щодо скорочення виробничого травматизму;

- приділяти особливу увагу навчанню працівників з питань охорони праці, проведення інструктажів з працівниками, чіткому дотриманню працівниками вимог правил та інструкцій з охорони праці.

Саме превентивні заходи дозволять зменшити виробничий травматизм та професійні захворювання, і як наслідок покращити якість життя та добробуту громадян.

ВИСНОВКИ

На даний час в умовах глобалізації та інтеграції розвиток суспільства й держави відбувається надзвичайно швидко. В таких умовах нормативно-правові та організаційні норми вдосконалюються, набувають нових характеристик, щоб забезпечити належне своєчасне регулювання суспільних відносин та надання громадянам гарантій для забезпечення задоволення своїх інтересів.

До пріоритетних питань, що постають перед державами світу в короткостроковій та довгостроковій перспективі є формування ефективної системи соціального захисту населення, що здатна допомагати вирішувати важливі соціальні проблеми. Люди, які опинилися в стані економічного незабезпечення, що спричинене соціальним ризиком, позбавлені в своїх можливостях задовольнити власні базові потреби. Тому держава, в особі органів державної влади, місцевого управління, підприємств, установ і організацій повинна брати на себе відповідні зобов'язання, які реалізують право людини на соціальне забезпечення.

Щороку значна кількість громадян піддається таким соціальним ризикам, як нещасний випадок на виробництві та професійне захворювання. На даний час питання соціального забезпечення даної категорії громадян залишається невирішеним в повному обсязі, оскільки на практиці достатньо складно застосувати норми законодавства, що регулюють дані правовідносини. Працівники часто неоднозначно коментують норми законодавства, що регулюють дані питання, а роботодавці намагаються в першу чергу зняти відповідальність з

себе, звинувативши у настанні страхового випадку працівника. До того ж, складність викликає застосування норм законодавства, що в цілому регулює правовідносини в галузі соціального забезпечення в цілому, оскільки достатньо часто до нього вносять різні зміни.

Для Фонду соціального страхування України попередження страхових випадків є першочерговим завданням. Відповідно до цього завдання необхідно активізувати роботодавців на впровадження сучасних систем управління охороною праці, підвищення економічної захищеності в попередженні та скороченні виробничого травматизму та професійних захворювань. Необхідно постійно проводити аналіз нещасних випадків на виробництві. Ця інформація повинна накопичуватися та систематизуватися, що в цілому допоможе покращенню та вдосконаленню системи безпеки праці на підприємстві.

Література:

1. Дутчак А.В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку. Молодий вчений. 2017. № 5 (45). С. 568—572.
2. Конституція України [Електронний ресурс]: Прийнята Верховною Радою України 28.06.1996. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed19960628> (дата звернення: 09.05.2022).
3. Мінекономрозвитку України (2015). Охорона праці. Терміни та визначення основних понять: ДСТУ 2293:2014 від 02.12.2014 р. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/2-9773-ohorona_praci_terminy.pdf (дата звернення: 09.05.2022).
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс]: Закон України № 1105-XIV від 23.09.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення: 09.05.2022).
5. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.05.2022).
6. Про охорону праці: Закон України № 2694-XII від 14.10.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 09.05.2022).
7. Тищенко О.В. Сутність соціального забезпечення: доктринальні погляди. Порівняльно-аналітичне право. 2013. № 4. С. 145—149.
8. Устинов С.О. Співвідношення термінів "соціальний захист" та "соціальне забезпечення" в законодавстві України. Юридична наука і практика. 2011. № 2. С. 90—95.
9. Фонд соціального страхування України (2022). URL: <http://www.fssu.gov.ua/> (дата звернення: 09.05.2022).

References:

1. Dutchak, A.V. (2017), "Social security of citizens: current state and prospects of development", *Molodyy vchenyy*, vol.5 (45), pp. 568-572.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 9 May 2022).

3. Ministry of Economic Development of Ukraine (2015), "Occupational Health. Terms and definitions of basic concepts: DSTU 2293:2014 of 02.12.2014", available at: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/2-9773-ohorona_praci_terminy.pdf (Accessed 9 May 2022).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On compulsory state social insurance", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (Accessed 9 May 2022).

5. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Order "On approval of the Procedure for investigation and accounting of accidents, occupational diseases and accidents at work", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text> (Accessed 9 May 2022).

6. The Verkhovna Rada of Ukraine (1992), The Law of Ukraine "On labor protection", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (Accessed 9 May 2022).

7. Tishchenko, O.V. (2013), "The essence of social security: doctrinal views", *Porivnyalno-analitychne pravo*, vol. 4, pp. 145—149.

8. Ustinov, S.O. (2011), "Correlation of the terms "social protection" and "social security" in the legislation of Ukraine", *Yurydychna nauka i praktyka*, vol. 2, pp. 90—95.

9. Social Insurance Fund of Ukraine (2022), available at: <http://www.fssu.gov.ua/> (Accessed 9 May 2022).
Стаття надійшла до редакції 22.05.2022 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73